

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВІ ПРАЦІ

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Збірник за підсумками звітної наукової
конференції викладачів і аспірантів

18-19 квітня 2007 року

Випуск 6

Том 3

Кам'янець-Подільський
2007

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ № 9193 від 28.09.2004 р.

Рецензенти:

Брицький П.П., доктор історичних наук, професор;
Брицин В.М., доктор філологічних наук, професор
Терещук Г.В., доктор педагогічних наук, професор
Ленюк М.П., доктор фізико-математичних наук, професор
Скрипченко О.В., доктор психологічних наук, професор

Редакційна колегія:

Завальнюк О.М., кандидат історичних наук, професор (голова); *Кеба О.В.*, доктор філологічних наук, професор (заступник голови, науковий редактор); *Атаманчук П.С.*, доктор педагогічних наук, професор; *Баженов Л.В.*, доктор історичних наук, професор; *Бесарабчук Г.В.*, старший викладач; *Вержиковська О.М.*, кандидат педагогічних наук, доцент; *Водяник І.І.*, доктор технічних наук, професор; *Газін В.В.*, кандидат історичних наук, доцент; *Газін В.П.*, доктор історичних наук, професор; *Городецький О.О.*, кандидат філософських наук, доцент; *Грубляк В.Т.*, кандидат медичних наук, професор; *Дуткевич Т.В.*, кандидат психологічних наук, професор; *Іванова Л.О.*, кандидат філологічних наук, доцент; *Каньоса М.І.*, кандидат економічних наук, професор; *Каньоса П.С.*, кандидат філологічних наук, професор; *Конет І.М.*, кандидат фізико-математичних наук, професор; *Копилов С.А.*, доктор історичних наук, професор; *Криськов Ц.А.*, кандидат фізико-математичних наук, доцент; *Кудрявцев М.Г.*, доктор філологічних наук, професор; *Любінська Л.Г.*, кандидат біологічних наук, доцент; *Маркітантов Ю.О.*, кандидат філологічних наук, доцент; *Марчук Л.М.*, кандидат філологічних наук, професор; *Матвеев М.Д.*, кандидат біологічних наук, доцент; *Мельник Л.П.*, кандидат педагогічних наук, доцент; *Михальський А.В.*, кандидат медичних наук, доцент; *Оцифрієва Л.А.*, кандидат психологічних наук, доцент; *Петров М.Б.*, кандидат історичних наук, професор; *Петровська С.С.*, кандидат філологічних наук, професор; *Печенюк М.А.*, кандидат педагогічних наук, професор; *Плахтій П.Д.*, кандидат біологічних наук, професор; *Предборська І.М.*, доктор філософських наук, професор; *Попова Л.Б.*, кандидат педагогічних наук, доцент; *Рарицький О.А.*, кандидат філологічних наук, доцент; *Рибак І.В.*, кандидат історичних наук, професор; *Рокачук В.Н.*, кандидат філософських наук, доцент; *Савчук В.О.*, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник; *Свідер П.І.*, доктор філологічних наук, професор; *Совтисік Д.Д.*, кандидат біологічних наук, доцент; *Солопчук М.С.*, кандидат педагогічних наук, професор; *Стівак В.І.*, кандидат психологічних наук, доцент; *Степанков В.С.*, доктор історичних наук, професор; *Суцєва І.В.*, кандидат педагогічних наук, доцент; *Тарапенко О.О.*, доктор філологічних наук, професор; *Тепліньський Ю.В.*, доктор фізико-математичних наук, професор; *Уманець А.В.*, кандидат філологічних наук, професор; *Федорчук В.А.*, кандидат технічних наук, доцент; *Федорчук В.М.*, кандидат психологічних наук, професор; *Федорчук Е.І.*, кандидат педагогічних наук, професор; *Філіпюк А.Г.*, кандидат історичних наук, професор; *Шевчук В.К.*, доктор сільськогосподарських наук, професор; *Шинкарюк А.І.*, доктор психологічних наук, професор; *Чопик Я.М.*, кандидат філологічних наук, доцент; *Щирба В.С.*, кандидат фізико-математичних наук, доцент; *Яцишина І.В.*, кандидат економічних наук, доцент.

Н 34 *Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету*: Збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів і аспірантів. — Випуск 6. В 3-х томах. — Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2007. — Т. 3. — 208 с.

У збірнику вміщено доповіді та повідомлення науково-педагогічних працівників, аспірантів і здобувачів наукових ступенів, виголошені на звітній науковій конференції за підсумками науково-дослідної роботи у 2006 році. Представлено матеріали секцій економічних наук; природничих наук; спеціальної та соціальної педагогіки, психології і реабілітології; фізичного виховання.

Адресується науковцям, учителям і студентам.

УДК 378.4(082)
ББК 74.58 я431

Друкується згідно з рішенням вченої ради Кам'янець-Подільського державного університету, протокол № 8 від 27 вересня 2007 року

Секція: ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

<i>Яцишина І.В.</i> Теоретичні аспекти формування особистих заощаджень.....	3
<i>Мозолок Н.І.</i> Оцінка загальної стійкості розвитку підприємства.....	4
<i>Музичук І.В.</i> Соціалізація економіки: об'єктивна необхідність та основні напрями в Україні.....	5
<i>Латер Ю.С.</i> Власність в умовах "нової економіки".....	7
<i>Титаренко О.М.</i> Сучасні проблеми маркетингових досліджень в Україні.....	8
<i>Поліщук В.С.</i> Макроекономічна нестабільність: безробіття і інфляція.....	9
<i>Драганова Т.П.</i> Ринкові аспекти інноваційної політики.....	11
<i>Андрейцева І.А.</i> Проблемні аспекти методики оцінки оборотних активів.....	13
<i>Олійник Н.Ю.</i> Формування особистісних якостей старшокласників в умовах економічного профілю навчання.....	14
<i>Стрельбицький П.А.</i> Фінансове наповнення соціальної сфери.....	15
<i>Фурса А.В.</i> Якість продукції як фактор підвищення ефективності цукробурякового виробництва.....	17
<i>Каньоса А.М., Каньоса М.І.</i> Штрихи до портрета М.Х.Бунге.....	19
<i>Разіна О.В.</i> Технічний рівень виробництва як один із важливих об'єктів економічного аналізу.....	21
<i>Лисак В.Ю.</i> Управління персоналом виробничого підприємства.....	22
<i>Бурковський А.П.</i> Лізинг як форма інноваційних процесів на підприємствах.....	24
<i>Рибчинський О.М.</i> Правове регулювання укладання господарського договору. Зміст та форма господарського договору.....	27
<i>Корчинська Л.П.</i> Актуальні проблеми розвитку харчової промисловості України.....	29
<i>Кучер О.В.</i> Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні.....	30
<i>Гоголь Т.В.</i> Концепція соціально-економічного розвитку сільських регіонів.....	32
<i>Ткачук В.В.</i> Вдосконалення системи державного управління.....	35
<i>Вишня Т.В.</i> Формування стабільного персоналу підприємства.....	36

Секція: ПРИРОДНИЧИХ НАУК

<i>Любінська Л.Г., Ніколаєва Н.В.</i> Особливості <i>Astragalus Monspessulanus L.</i> в умовах заказника "Мукшанський" (Хмельницька обл.).....	39
<i>Тарасенко М.О.</i> Трофіка пташенят сорокопуда тернового в умовах Кам'янецького Придністров'я.....	40
<i>Колодій В.А.</i> Особливості різноманіття покритонасінних Миньковецького дендрологічного парку Дунаєвського району.....	42
<i>Козак М.І.</i> Синтаксономія класу <i>Potametea</i> порядку <i>Callitricho-Batrachietalia</i> Західного Поділля.....	43
<i>Гордій Н.М.</i> Видовий склад денних лускокрилих (<i>Lepidoptera, Diurna</i>) загальнодержавного ботанічного заказника "Товтра вербецька" ("Чотири кавалери").....	44
<i>Ліщук А.В.</i> Фауна представників родини мух-дзюрчалок (<i>Diptera, Syrphidae</i>) Смотрицького каньйону.....	45
<i>Дребет М.В.</i> Менеджмент популяцій представників ряду совоподібні (<i>Strigiformes</i>) на території Кам'янецького Придністров'я.....	46
<i>Рубановська Н.В.</i> Порівняльна характеристика науково цінних видів роду <i>Allium</i>	49
<i>Плазтій П.Д.</i> Особливості змін білків плазми крові спортсменів в умовах виконання циклічного навантаження великої потужності.....	50
<i>Плазтій П.Д.</i> Зміни тонуусу м'язів ніг учнів старших класів в умовах фізичних навантажень.....	51
<i>Суцєва І.В.</i> Порівняльна оцінка режиму дня учнів 5-7 класів гімназії та загальноосвітньої школи.....	53
<i>Циганівська О.І.</i> Первинна оцінка тракційно-розвантажувальної корекції сколіозів.....	55
<i>Сьомко А.М.</i> Роль простатичного селективного антигену в процесі оптимізації лікування раку простати.....	56
<i>Головко О.Ф., Головко В.О.</i> Передчасне старіння шкіри: причини виникнення та методи лікування.....	57
<i>Головко О.Ф., Головко В.О.</i> Валеологічні основи покращення репродуктивного здоров'я населення в контексті вивчення впливу раннього виявлення та лікування хворих на хвороби, що передаються статевим шляхом.....	58
<i>Лясота О.Л.</i> Потенційні рекреаційні ресурси Кам'янець-Подільської ТРС та можливості визначення їх рекреаційної ємності.....	60
<i>Рибак І.П.</i> Елементи графіки та живопису в оформленні картографічних творів.....	61
<i>Касіяник І.П.</i> Еколого-географічний аналіз структури землекористування та оцінка екоситуації на території Чемеровецького району Хмельницької області.....	62
<i>Матвійчук Б.В.</i> Стан та тенденції розвитку малих підприємств Хмельницької області.....	65
<i>Мисько В.З.</i> Природні ресурси національного природного парку "Подільські Товтри" та їх рекреаційний потенціал.....	66
<i>Карбовська Ж.А.</i> Продуктивність лісів Кам'янець-Подільського Придністров'я (за бонітетом).....	68

УДК 598.279 (477.43)

М.В. Дребет, асистент

МЕНЕДЖМЕНТ ПОПУЛЯЦІЙ ПРЕДСТАВНИКІВ РЯДУ СОВОПОДІБНІ (*STRIGIFORMES*) НА ТЕРИТОРІЇ КАМ'ЯНЕЦЬКОГО ПРИДНІСТРОВ'Я

Проаналізовано можливі заходи з охорони, збереження та приваблювання представників ряду совоподібні на території Кам'янецького Придністров'я.

Ключові слова: Кам'янецьке Придністров'я, совоподібні, управління.

Багато видів птахів, зокрема сов, виявилися безпомічними перед натиском на них сучасної цивілізації і тепер потребують допомоги з боку людини. Руйнування навколишнього середовища, отруєння пестицидами, переслідування з боку людини – це короткий перелік причин, які ведуть до зменшення чисельності сов на різних материках [1]. Чисельність сов різко зменшилася через непередумане використання отрутохімікатів у сільському господарстві. Наприклад, спеціалістами відмічено зниження чисельності

сипухи в Англії, яке, в першу чергу, пов'язане із використанням пестицидів у сільському господарстві. У більшості випадків сова не розчленовує спійманого гризуна, а ковтає його повністю, зі всіма отруйними речовинами, які або щойно попали в шлунок гризуна, або накопичилися в його кістках [1]. Тепер в більшості країн Європи та Азії, прийняті спеціальні закони про охорону природи, статті яких повністю забороняють відстріл, і взагалі будь-яке знищення сов. У багатьох країнах строго обмежене використання

отрутохімікатів у сільському та лісовому господарствах. Допомагає також в охороні сов широка пропаганда охорони природи в цілому, яка є популярною у цей час.

Серед багатьох причин, які негативно впливають на стан популяцій совоподібних, найважливішими є інтенсивне видурення старих і мертвих дерев які дають місцевому господарству багато деревини, але в той самий час необхідні для гніздування денних і нічних хижих птахів, зокрема лісових видів. Оскільки сови не будують гнізд, успішність їхнього розмноження в значній мірі залежить від наявності підходящих гніздівель, наприклад воронових, або ж від наявності інших, природних ніш для їх гніздування.

Тому, важливим є аналіз умов існування представників ряду совоподібні на території району досліджень. Тільки детальні знання екології хижих птахів можуть сприяти їх успішному приваблюванню на нові, перетворенні людиною ландшафти, збереженню і навіть збільшенню їх чисельності в таких умовах. Також розробка і впровадження методів приваблювання птахів, створюють необхідні умови для проведення розширених екологічних досліджень, які дозволять виявити весь спектр і характер впливу на популяції різних видів.

Поділля є одним із найцікавіших в орнітологічному відношенні куточків нашої держави. Тут зафіксовано близько 73 % видового складу орнітофауни України.

Всього на території області за останні два століття було відмічено 292 видів птахів, з яких на сьогодні 187 гніздиться, 84 зимують, 24 зустрічається лише на прольотах, 22 під час зальотів, 41 зник з фауни області, а ще для 8 видів дані досить суперечливі [3].

Основні причини зміни їх видового складу і падіння чисельності більшості видів антропогенного характеру: вирубування лісів, розорювання цілинних ділянок, меліорація, застосування отрутохімікатів, полювання та інші.

Останнім часом зусилля природодослідників, урядовців і широких верств населення спрямовані на вдосконалення законодавчої бази, що є вкрай важливим. Завдяки цьому було розроблено та прийнято низку законів, постанов уряду та Верховної Ради, які регламентують відносини між людиною та тваринним світом. Завдяки існуючій законодавчій базі, Україна має можливість приєднатись до участі в глобальних європейських програм зі збереження видового різноманіття птахів і створення сприятливих умов для розроблення Національного плану дій щодо рідкісних і зникаючих видів, а також розвитку регіональних програм.

Однією з таких європейських програм, в якій Україна задіяна з 1994 року є IBA (Important Bird Programme) – програма з виявлення та збереження територій, важливих для існування птахів в Україні [2].

Ці території мають рідкісні угруповання або є середовищем існування рідкісних і зникаючих видів. Вони складають Смарагдову мережу Європи. Основою концепції збереження птахів є розбудова екомережі. Створення екомережі є логічним наступним кроком розвитку природоохоронної справи в Європі та в Україні. Екомережа розглядається як єдина територіальна система об'єктів, що перебувають під особливою охороною, з метою збереження всього біологічного і ландшафтного різноманіття. Немає сумніву, що система територій природно-заповідного фонду являє собою основу для створення екомережі. Але потрібно подбати про доповнення екомережі територіями, які забезпечують існування популяцій видів, що мало або зовсім не охороняються в межах сучасних територій природно-заповідного фонду. Разом з тим екомережа слугує збереженню всього біорізноманіття. Утворюючи природоохоронні об'єкти в межах таких територій, потрібно зберегти той тип землекористування, який забезпечив високу екологічну цінність території для птахів. Але разом з тим потрібно посилити контроль за природокористуванням у межах цих територій.

Загалом 278 із 514 європейських видів птахів потребують уваги з боку природоохоронних установ і відомі як Види Загальноєвропейської Природоохоронної Значимості (Species of European Conservation Concern, SPECs). Залежно від того, у якому стані знаходиться популяція, SPEC види

поділяються на чотири категорії з різним охоронним статусом [2].

Вивченню на території України стану SPEC видів з ряду Совоподібні приділяється недостатньо уваги. Під тією чи іншою охороною перебувають п'ять представників ряду:

- *пуцак* – вид, що зустрічається переважно в межах Європи та за її межами; не має всесвітньої природоохоронної значимості; має несприятливий охоронний статус; включений до II Додатку Бернської конвенції (1997), занесений до Червоної книги України (1994).
- *сова болотяна* – вид, що зустрічається переважно в межах Європи та за її межами; не має всесвітньої природоохоронної значимості; має несприятливий охоронний статус; включений до II Додатку Бернської конвенції (1997);
- *сова сіра* – мешкає переважно в Європі; не має всесвітньої природоохоронної значимості; має сприятливий охоронний статус; включений до II Додатку Бернської конвенції (1997);
- *сич хатний* – вид, що зустрічається переважно в межах Європи та за її межами; не має всесвітньої природоохоронної значимості; має несприятливий охоронний статус; включений до II Додатку Бернської конвенції (1997);
- *совка* – мешкає переважно в Європі; не має всесвітньої природоохоронної значимості; має несприятливий охоронний статус; включений до II Додатку Бернської конвенції (1997).

Концепція збереження птахів через розбудову екомережі найбільш перспективна. Разом з тим екомережа слугує збереженню біорізноманіття. Тому потрібно включити до її складу саме ті території, в забезпечують підтримання існування популяцій більшості рідкісних видів протягом усього року. До таких важливих для збереження птахів територій увійде значна кількість територій із великим відсотком антропогенного ландшафту (поля, водосховища тощо). З точки зору збереження ландшафтного та біологічного різноманіття в цілому, подібні території не мають цінності, тому і не входять до складу нині діючих природоохоронних об'єктів, хіба що в якості буферних зон.

Більшість подібних територій відіграє ключову роль у підтриманні життєдіяльності популяцій птахів протягом короткого проміжку часу – від одного тижня до одного-двох місяців на рік. Тому вони потребують нестандартних підходів в їх збереженні.

Утворюючи природоохоронні об'єкти в межах таких територій, потрібно зберегти той тип землекористування, який забезпечив високу екологічну цінність території для птахів. Але разом з тим потрібно посилити контроль за природокористуванням у межах територій, включаючи полювання, забруднення навколишнього середовища тощо. З цієї точки зору найбільш прийнятним було б створення сезонних заказників загальнодержавного значення та розробка комплексу заходів до заохочення землевласників стосовно впровадження і надалі існуючого типу землекористування з урахуванням додаткових потреб збереження птахів [2].

Представники ряду Совоподібні є переважно лісовими видами та такими, що останнім часом все більше прив'язані до культурних ландшафтів. Тому серед чинників, які негативно впливають на стан популяцій перш за все слід розглядати ті, які призводять до зменшення рівня озеленення територій, до негативного впливу від ведення сільського господарства та рівня антропогенного навантаження, зокрема це комерційна рубка лісу; інтенсифікація ведення лісового господарства (ведення рубок догляду тощо); надмірна експлуатація екосистеми (у тому числі полювання); інтенсифікація ведення сільського господарства; заготівля дров; включення у землекористування нових територій.

Комерційна рубка лісу проводиться на ділянках, які зайняті дубово-грабовими лісами, узлісся яких є біотопами

